

Benîte Groult

feb 2007

INFLUENTIALS

Benoîte Groult (86)

schrijfster en feministe

Mijn eerste boek ging over jongen en meisjes. Het was een roman over de oorlog, daarna schreef ik over het leven van jonge vrouwen, over passie en liefde. Mijn boeken zijn met me mee geëvolueerd, en nu heb ik een boek geschreven over oud zijn. Echt oud. Geen 50 of 60, de adolescentie van de derde leeftijd, maar 80. Ik wil tonen dat ik niet uitgerangeerd ben. Toen ik jong was, konden we ons dat niet voorstellen, 86 zijn. Simone De Beauvoir schreef een essay over oud worden toen ze 40 was en het gevoel had dat ze al uitgerangeerd was. *Nooit meer een man*, schreef ze. Ze heeft daarna nog twee romances gehad! Ik kreeg het idee voor een boek toen ik 69 was, en heb jarenlang notities gemaakt, denkend dat ik nog te jong was. (*lacht*) Oud worden besluit je, de vijand zit al in je. Toen ik klaar was om eraan te beginnen, werd mijn man Paul ziek. Pas na zijn dood in 2004 kon ik van start gaan.

Ik was een meisje toen de oorlog uitbrak. Vijf lange, zware jaren. Jongens die stierven. In de rij staan voor eten. Ik werd verliefd, we trouwden, maar mijn man stierf na zes maanden aan tbc. De bevrijding was er ook voor mij persoonlijk een. Als jonge weduwe genoot ik met volle teugen. Mijn Amerikaanse periode, noem ik dat. (*lacht*) Ik werd ondertussen 25, gevaarlijk dicht bij de oude vrijstergrens. Ik

wilde een kind, dus trouwde ik. Heel snel en heel enthousiast. Met een journalist die ik van op kantoor kende. Charmante man, dat wel, maar we wisten niet of we qua karakter of fysiek bij elkaar pasten. Het was een fout. Dat wist ik al de ochtend na mijn huwelijk. Maar ik had die beslissing genomen en moest ermee leven. Ik zou een model-echtgenote worden. Hij hield van boksen en stierengevechten, en ik ging mee, ook al vond ik het verschrikkelijk. Ik was snel zwanger. Hij wilde zoals iedereen een zoon, ik ook. Maar het was een meisje. 'We proberen opnieuw,' was zijn commentaar. Alsof een dochter geen kind is. Tijdens mijn tweede zwangerschap was hij in Groenland. Hij had alleen een jongensnaam opgegeven. 'Une deuxième fille, c'est pas mon genre.' Maar het was weer een meisje. Ik durfde het amper te zeggen. Ach, we waren allebei ongelukkig. Ik werkte bij de radio want volgens mijn moeder kon je pas emotioneel en moreel onafhankelijk zijn als je financieel zelfstandig bent. Zij moedigde me aan om te scheiden. Hij wilde niet. Hij reisde veel en vond het wel handig om thuis te komen bij een brave vrouw en lieve kindjes. Maar na vier jaar was het voorbij. Niet vanzelfsprekend in die tijd.

Ondanks de scheiding was mijn leven door en door traditioneel. Jonge vrouwen kunnen zich dat niet

Mijn favoriete seizoen is

*L'été, comme j'aime la vie,
j'aime les couchés
des lampes*

Ik voel me wel eens schuldig als

- ik te veel heb gesnoept
- ik te weinig geduld heb gehad met mijn kleinkinderen
- ik uit mijn vel ben gesprongen in het verkeer
- ik te laat ben

mijn favoriete vakantieplek is

- Ierland
- Bretagne
- Provence
- Savoie

Ik voel me het best in

- een windjack
- een mantelpakje
- jeans en een t-shirt
- een designer-jurk

meer voorstellen. Wij wasten de luiers van onze kinderen uit in bad, maar probeerden er toch voor te zorgen dat ons huis lekker rook. Voor onze man. Die de baby's amper aanraakte tot ze een jaar of vijf én proper waren. (*lacht*) Vrouwen moesten in die tijd elk spoor van hun fysiek leven uitwissen, en over ►

“Je eigen kinderen oud zien worden, dat is zwaar. Je zet perfecte kleine mensjes op de wereld, en nu zijn mijn mooie baby's knarren met een lumbago en rimpels. Ik heb hen met veel plezier een facelift cadeau gedaan”

intieme zaken werd alleen gefluisterd. Als je trouwde, gaf je je individualiteit op. Een beetje zoals in het klooster treden. Maar dan wel met elk jaar een nieuw kind als je niet oppaste, want een condoom gebruiken, dat kon echt niet. Ik heb verschillende clandestiene abortussen gedaan. Ik ben met mijn tijd meegegaan. In 1940 sprak men niet van feminisme, het woord bestond niet eens. Ik las *La Deuxième Sexe* toen ik al 29 was, maar het was geen pamflet dat ons wakker schudde. Dat gebeurde pas in 1953, met *A room of ones own* van Virginia Woolf. Zij schreef dat elke vrouw die wilde schrijven, elke vrouw die wilde bestaan, de engel aan de haard moest doden. In '68 kwam de explosie van vrijheid. Plots mochten vrouwen over hun rechten en over hun lichaam praten. Het bloed van slagvelden was nobel, het bloed van misdaden spannend en perfect om boeken te verkopen, maar dat van vrouwen was tot dan toe taboe. Ik ging naar bijeenkomsten en hoorde vrouwen praten over hun pijn, over hun verkrachting. Over hun bevallingen ook. Wij kregen kinderen alsof we koeien waren, zonder ons lichaam echt te kennen. Plots hadden we woorden om erover te praten, en epidurale verdovingen. Het was een herovering van ons lichaam.

Mijn derde huwelijk, met de schrijver Paul Guimard, duurde 52 jaar. Hij was een beetje een feminist. (*lacht*) Voor hem was een vrouw eerst een mens, en dan pas vrouw. Hij steunde me onvoorwaardelijk. Hij vond me begaafd, zag dat ik een leuke manier had om de wereld om me heen te omschrijven en stimuleerde me om te schrijven. Ik durfde het niet alleen, dus diepte ik samen met mijn zus Flora onze oorlogsdagboeken op om die tot een roman te bewerken. Het boek had meteen succes. Plots had ik het gevoel dat ik bestond.

Ik schreef nog drie boeken met mijn zus. Schrijven was mijn genezing. *Le Feminin Pluriel* ging over de vrouw en de maitresse van dezelfde man. Ik schreef de stukken van de vrouw, mijn zus die van de maitresse. Ik wist wat het was om bedrogen te worden. In onze kringen - theater, schrijvers, Parijs - was overspel alledaagse kost. Bovendien wist ik dat Paul een casanova was toen ik trouwde. Omdat ik erover kon schrijven, heb ik minder gehuild, denk ik. Andere vrouwen moesten in psychotherapie, ik kon mijn pijn kwijt in mijn boeken. Op zo'n manier kunnen zeggen wat je te zeggen hebt, is geweldig. Schrijven heeft me geholpen om alles te verwerken en geeft me een grote voldoening.

Scheiden? Neen. Paul en ik konden het heel goed samen vinden, we hadden dezelfde ideeën over religie, politiek en mensen. We wilden niet uit elkaar, ook niet als we al eens op iemand anders verliefd waren en avontuurtjes hadden. Er is ook een tederheid met iemand die je lang kent. En een geschiedenis samen. Je kunt praten over vroeger. Mannen die trouwen met een vrouw die 20 jaar jonger is, klagen daar wel eens over. Er is een heel stuk van hun leven dat ze niet gedeeld hebben. Paul en ik deelden een gezinsleven en veel kleine dingen. We genoten samen van de zee en gingen graag vissen. En ook al waren we allebei schrijvers, er was nooit jaloezie. We zagen elkaar echt graag.

Met Paul heb ik liefde gekend. Met Kurt passie, een Amerikaanse piloot die ik net na de oorlog ontmoet heb. Hij wilde trouwen, maar ik wilde geen *war bride* zijn. Dus verloren we elkaar uit het oog. Later werden we weer geliefden. Ik beleefde met hem een parallel leven. We zagen elkaar niet vaak, maar we schreven, en hij werd een beetje een deel van mijn familie. Hij stuurde met kerst zelfs geschenkjes voor mijn dochters. (*lacht*) Toen hij me kwam opzoeken in Bretagne, hebben mijn dochters hem ontmoet. Ze zagen dat ik gelukkig was met hem. Ik kan soms wat stuurs zijn,

een beetje rigide ook. In zijn buurt werd ik volgens mijn dochters een jong meisje. Ik lachte meer, zeiden ze. *(lacht uitbundig)* Mooi is dat toch, zoveel generositeit van je kinderen. Passie doet je dromen en geeft je het gevoel echt te leven. Zeldzaam, denk ik. Liefde is redelijker, het evolueert naar een tedere, meer intellectuele relatie. Ik ben blij dat ik ze allebei gekend heb. Het was ingewikkeld, maar verrijkend.

Mijn kleinkinderen hebben me altijd verweten dat ik geen *grandmère gâteau* was, het soort oma dat iedereen met open armen ontvangt, taarten bakt en zich als een dame kleedt. Maar toen ze net geboren waren, had ik het druk. Ik schreef columns en reportages voor tijdschriften en had

ben het meest trots op...

étre sœur féministe
 avec tous mes livres, même
 les histoires d'amour

De vrouw die ik met het meeste
 belangstelling volg is

- Condoleezza Rice
- Amélie Nothomb
- Madonna
- Ségolène Royal

succes met mijn boeken. Ik was een goede moeder, maar als grootmoeder heb ik gefaald. Ik wilde zelfs niet dat mijn kleinkinderen me *mamie* of *grandmère* noemden. Ik wilde gewoon Benoîte zijn.

Ondertussen appreciëren mijn kleinkinderen me. Ik heb ook meer tijd nu, en wil me met mijn achterkleinkind bezighouden.

Zussen, dat is iets speciaals. Ook al woonde Flora in het buitenland en zag ik haar niet veel, we hadden een speciale band. Je bent elkaars geheugen en je kunt echt helemaal jezelf zijn. In al je afgrijselijkheid, soms. *(lacht)* De band tussen mijn dochters, dat vind ik heel kostbaar. Elke keer als ze een nieuwe man hebben, of een gebroken hart, weten ze dat er iemand is met wie ze alles kunnen delen. Een zus is meer dan een vriendin, ze is iemand bij wie je kan wegvluchten. Wij Fransen hebben de mond vol van *fraternité*. Broederschap. Maar *sororité*, zusterschap, is even waardevol. Ik zie dat graag: vrouwen die samen optrekken. Met vriendinnen op stap, dat deden wij niet toen ik jong was. Wij gingen alleen met onze mannen de deur uit. *(lacht)*

Oud worden is een eenzame reis. Ik heb mijn ouders verloren, veel vrienden, mijn zus, Kurt en Paul. Er is niemand meer die mijn ouders gekend heeft en met wie ik over hen kan praten. Wie sterft, verdwijnt en neemt een stukje mee van wie achterblijft. En ik mis leeftijdsgenoten. Dat zorgt voor een specifiek soort eenzaamheid. Ook fysiek is het niet makkelijk. Het doet pijn om een trap op te lopen. Geluk bestaat uit kleine dingen. En die hingen voor mij samen met vrienden, met mijn zus, met Paul. Als je die kleine dingen niet meer hebt, verlies je je smaak voor het leven. Dus moet ik op zoek blijven naar voldoening. Als dat niet meer lukt, vind ik dat ik het recht heb om er een

einde aan te maken. Stel dat ik in een bejaardentehuis terecht kom. Omringd door oude mensen. Een oude plant die alleen nog overleeft en corvee is voor haar familie. Dan hoop ik dat ik de moed heb om eruit te stappen. Mijn laatste strijd. Het recht om te sterven. Als je oud wordt, zie je je eigen kinderen oud worden, en dat is zwaar. Mijn dochters zijn de zestig voorbij. Dat is weerzinwekkend! Je zet perfecte kleine mensjes op de wereld, en nu zijn mijn mooie baby's knarren met een lumbago en rimpels. Dat doet meer pijn dan mijn eigen oude gezicht in de spiegel. Ik heb hen met veel plezier een facelift cadeau gedaan. Hun mannen zeggen dat ze het niet nodig hebben. Poeh! Je doet het niet voor iemand anders, maar voor jezelf. Ik heb ook een lifting gehad, 20 jaar geleden, omdat mijn uiterlijk niet klopte met hoe ik me voelde. Natuurlijk ben ik ijdel. Geen mens die iets over je uiterlijk zegt als je communiste bent, maar een feministe is een manwijf, frigide en zeker *mal baisé*. Wel, daar doe ik niet aan mee."

De strijd voor vrouwenrechten, het is een van de grote succesverhalen uit onze geschiedenis. Een immense revolutie, zonder bloedvergieten. Jonge vrouwen beseffen niet hoe verwend ze vandaag zijn. Ze weten niet hoe hard de strijd geweest is. Bovendien vergeten ze dat er overall ter wereld vrouwen onderdrukt en misbruikt worden. Wie weet wordt Ségolène Royal wel presidente van Frankrijk. Dat zou een triomf zijn in een land waar de enige vrouwen in geschiedenisboeken courtisanes zijn. Oja, en Jeanne d'Arc. Ik heb veel geluk gehad in mijn leven: Paul, mijn familie, mijn boeken. Ik wil blijven schrijven, ook al zijn mijn handen vervormd. Mijn kleindochter heeft me een laptop gekocht. Hij zit nog in zijn kartonnen doos, maar niet lang meer. Ik ga me er helemaal op toeleggen. *(lacht)*